

تاماشا نومرلەر ارت - ارتنان قويىلدى، گوگتەم جاڭبىرنىداي تپانشاڭدى نارلەندىردى

(بىاسى 1 - بەتتە)

كوز تارتار شېنجياڭدا ٴتۇرى مول، مازمۇنى باي بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى بايلىعى بار. قازىرگە دەيىن بۇكىل شېنجياڭدا 5425 بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار ۋاكىلىدك نىسانى بار، مۇنىڭ شىندە ۋشەۋى بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۋېمىي قوۋ - اعارتوۋ، عىلم، مادەنيەت ۋېمىنىڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار تىزىمىنە نىنعان، 94ئە مەملەكەت دارەجىلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار ۋاكىلىدك نىسانى تىزىمىنە ەنگىزىلگەن، 315۱ ۆتونوميالى رايون دارەجىلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار ۋاكىلىدك نىسانى تىزىمىنە تاڭدلان.

اۆتونوميالى رايوندىق پارتكوم مەن ۋكەمت شېنجياڭنىڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارين قورعاۋعا، جالعاستىرۋعا وسكەلەڭ ُمان بەرىپ كەلەدى. يىىل 5 - ايدىڭ سوڭىندا، بۇكىل شېنجياڭداى تۇڭغىشى كەشەندى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار كورمە سارايى — شېنجياڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار سارايى ۇرمىجە سالنا ياستادى. سالىنىپ بىتىكەننەن كەينىكى شېنجياڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار سارايى شېنجياڭنىڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارنىڭ جالىي بەينەسنى جانە مەملەكەت دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالار نىسانىن تولىق كورسەتەدى، سارايدىڭ فۇنكئىياسىنى ورنالاستىرۋدا جاندى كۈيىدە كورسەتۋ، جالعاستىرۋ بوينىشا وقىتۋ، نىقالداستىق ارقىلى سەزىندىرۋ، زەرەتتۋ — ۇيرەنۋ بوينشا تاربيەلەۋ، الەۋمەتلىك قىزەمت وتەۋ، ساياحات - سەرۋەن ُبرى تۇلعالاندىرىلىپ، جۇڭخۇانىڭ تاڭداۋلى ُداستۇرلى مادەنيەتى بەلسەنە اسقاقتاتىلىپ، بەيزاتتىق مادەنيەت وسى زامانعى تۇرمىسقا ەنگىزىلەدى.

مادەنيەتتى شىنايى موينداۋ — ەڭ تەرەڭ ساتنداى شىنايى موينداۋ، ۇلتىتار نىتىھامىنىڭ تامرى، ۇلتىتار تاتۋلىغىنىڭ جانى. ُار ۇلت كادر - بۇقاراسىن جۇڭخۇا ۇلتىى تارىخى كوزقاراسىن بەرىك ورتاۋعا، جۇڭگو پەيلىنى، جۇڭخۇا ۇحىن بەرىك سومداۋعا جەتكەۋ ُشىن، شېنجياڭ ُار ُتۇرلى بايلىقتى شىكەرلىي كادەگە جاراتىپ، پايدالانىىپ، ُار ۇلت بۇقاراسىنىڭ جۇڭخۇا مادەنيەتىنى شىنايى موينىداۋن شىن مانىندە كۇشەيتتى.

بىلىتىردان بەرى ُتۇرلى ارخەولوگىيالىق بايقاۋ - زەرتتەۋ جەستىستىكىرى ادامدى جەلپىندىردى؛ جىرىناتى اڭغارى ەسكى جۇرتىنان 3500 جىلدىڭ الدىنداى اعاش اربىا بايقالدى، زوركۇت بايىرىى قالاسىنداى قازبا جۇمىستارى تارىم وپپاتىنىڭ سولتۇستىك جيهەگىندەگى چۇنچۇ - جانگو داۋىرىنەن ۇي، جين داۋىرىندە دەينىكى قالا جۇرتىنىڭ داۋم جىلدارىنىڭ تىزبەگىن قالىپتاستىردى...

”شېنجياڭنىڭ بايىرىى ُداۋىرىنىڭ ارخەولوگىيالىق ۋاقىت - كەڭىستىك جۇلكەسى كەمەلدى، اسىرەسە، چۇنچۇ - جانگو داۋىرىندەگى قالا جۇرتتارىنىڭ بايقالۋى ەرتە كەزەدىكى تپانشان اپبىنىداىى قوعامدىق قۇرىلىمنىڭ وزگەرىۋنىڭ جانە ُبرى تۇتاس، كوپ ۇلتتى مەملەكەتكە بىرتىندەپ ەنۋ تارىخىي ُوردىسىن ُتۇسىۋ جوبنىنەن تىڭ بايقاۋ تۇرىسىن جانە زەرتتەۋ ۇلگىسىن ازىرلەدى“، - دەدى شېنجياڭ مادەني ەسكەرتكىشتەر ارخەولوگىيالىق زەرتتەۋ ورنىنىڭ باستىلى لى ۇنيىڭ.

علمي كورمەلەر جانە پايدالانوۋ — مادەنيەت مۇرالارين قورعاۋدىڭ ماڭغزى ُتاسلىى. بىىلغى «مادەنيەت جانە جاراتىلىستىق مۇرالار كۇنىنىڭ» الدى - ارتىندا، شېنجياڭنىڭ 6 دۇنيە جۇزىلىك مادەنيەت مۇرالارين قورعاۋ ورنىنىڭ مادەني ەسكەرتكىشتەردى قورعاۋ قىزمەتكەرلەرى يىتەرەنتتە تىكە تاراتو ُتاسلى ارقىلى يارعۇل بايىرىى قالاسىنىڭ، گاۋجاڭ بايىرىى قالاسىنىڭ، سۇياش بۇتخanasى ەسكى جۇرتىنىڭ، قىزىل قاعا ورتەڭىنىڭ، بەيتىڭ بايىرىى قالاسىنىڭ، قىزىل تاس ۇڭگىرىنىڭ تارىخىي خىكايالارى مەن قورعالمۇنىڭ قازىركى جاعايدىن بايانداپ، جۇرتلىقتىڭ مادەنيەت مۇرالاردى قورعاۋدىڭ، پايدالانوۋدىڭ ماڭغزى قۇندىلىغى جونىندەگى تانىمن ارتتىردى.

سونمەن بىرگە شىنچياڭ تاى «شېنجياڭنىڭ ارخەولوگيا قىزمەتى جوياسىن (2030 - 2023 - جىل)»، «شېنجياڭنىڭ تاس ۇڭگىر بۇتخانالارن قورعاۋ، پايدالانوۋ جالىي تۇلعالىق جوباسىن»، «شېنجياڭنىڭ توكگەرلىك مەادەني ەسكەرتكىشتەرىن قورعاۋ، پايدالانوۋ اۋماعى قىزمەت جوباسىن» جاسادى؛ تارىم ماڭىنداى مادەني ەسكەرتكىشتەر ەسكى جۇرتى، تاس ۇڭگىر بۇتخانالارى سياقتى مادەني ەسكەرتكىشتەردى قورعاۋ، پـايدالانوۋ

يىنجەنەرياسن اتقارپ، ارخەولوگيا جانە تارىخىي مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋدى، جالعاستىرۋدى، پايدالانوۋدى ۇزدىكىسىز كۇشەيتتى.

شېنجياڭنىڭ تارىخىي زەرتتەۋى جانە ۇگىت - تارىبەسى دە ۇزدىكىسىز كۇشەيتىلدى. بىلىتىر 5 - ايدا شېنجياڭ مۇراجايىنىڭ 2 - مەرزىمدىك جاڭا سارايى اشىلعاننان بەرى، ”شېنجياڭ تارىخىي مادەني ەسكەرتكىشتەرى كورمەسى“، ”قولا بۇيىمدارمەن سومدالغان تارىخ — قولا بۇيىمدارنىداى بايىرىى جۇڭگو“ سياقتى ماڭغزى كورمەلەر ىلگەرىندى - كەينىدى كورەرمەندەر مەن جۇزدەستى. وسى كورمەلەر مادەني ەسكەرتكىشتەردى زەرتتەۋ جەتتىستىكەرىنەن ويداعىداي پايدالانىپ، تارىخقا ُنىل ُبىتىرىپ، مادەني ەسكەرتكىشتەردى سويلەتۋ ارقىلى بۇرىنغى زاماندارداى ورتالىق بېلىكتىڭ شېنجياڭ ۇڭگىرىن باسقارۋ تارىخىن ۇلتىتاردىڭ ارالاسۋ، شىتەسۋ، توعىسۋ تارىخىن ايگىلەپ، ُار ۇلت بۇقاراسىنىڭ مادەنيەت سەنىمەن جانە جۇڭخۇا مادەنيەتنى شىنايى موينىداۋن كۇشەيتتى.

يىىل 6 - ايدان بەرى شېنجياڭ مۇراجايىنىڭ الاك - سارايلارىن ەكسكۇرسىيالاعانداردىڭ كۇندىك سانى مولشەرمەن 13 مىڭ ادام (رەت) بولدى. ”كۆرەرمەندەردىڭ مۇراجايدا مادەنيەت مۇرالارين بەتپە - بەت كورىپ، سەزىنۇنە، ات سالىسۇنا، ورتاقاتسۇنا، نىقالداسۇنا مۇمكىندىك جاساپ، شىن مانىندە رەال تۇرمىسپەن بايلانستىرۋ ُبىزدىڭ وسى ُلكەنى مەكتەپتى ويداعىداي اشۇبىىزدامى مىندەتلىك ُبرى بولدى“، - دەدى شېنجياڭ مۇراجايىنىڭ باستىى ۇيى جىيۇڭ.

نازاردى شعارماشلىققا شوغرلاندىرىپ، اناغۇرلىم كوپ سارا تۇنىدىلار ۇسىنامىز

جوعارى داۋىستى كەرەنىيدەن شىققان”كەڭ اپىتا ۇلكەن ُسى تىندىرامىز“ دەگەن جالىندى سوزگە ىلەسە، بۇكىل ەلدىڭ جەر - جەرىنەن كەلگەن زىيالى جاستار باتىسقا جول العان جۇك كولگىنە شىعپى، تايىسالماي تپانشان باۋرايىنا تارتتى... يىىل 4 - ايدا وتكىزىلگەن تۇڭغىشى كەزەكتى شېنجياڭ مادەنيەت - كورگەمونەر فەستىۋالىندا «تپانشان. سەرت» اتتى مۇزىكالى تەاتر 1000عا جۇىق كورەرمەنگە ەكى ۇرپاق ادامداردىڭ قاجىماي - تالهاي شەكارانى كوركەپتكەن خىكاياسىن باياندادى.

”نەگىزگى شعارماشلىق ۇجمىي ماتەريال جىناۋ بارىسىندا شېنجياڭغا كومەكتەسەنن كادىرالار سىندى قاۋىمعا قانىقەپ، لاردىڭ خىكايالارىنان. اسەرلەنىپ، ونى سايخاعا كوتەرۋگە بەدىكىندى“ سانجى جۇيزۇ اۆتونوميالى وبلىستىق كورگەمونەر ئەاترخاناسىنىڭ ورنىباسار باىستىق جاۋ حاي بلاي دەدى: يىىل وسى تەاترخانا تاى «بەيتىڭ بايىرىى قالاسى» اتتى ُان - ُبي تەاتىن جاساۋدى قولعا الىپ، مادەنيەت مۇرالارى بايلىعانان تولىق ويداعىداي پايدالانىپ، تاڭچاۋدۇن بايىرىى قالاسىنىڭ تارىخىي مادەنيەت ُمانىن كادەگە جاراتىپ، ۇلتىتاردىڭ وتانىمىزدىڭ شەكاراسىن بىرگە اشۇ، گۇلدەندىرۋ، قورعاۋ خىكاياسىن ويداعىداي باياندايدى.

كورگەمونەر سىتەرىنىڭ گۇلدەنىىپ - كوركەيۋى، ەڭ ماڭغىزدىسى تاڭداۋلىى تۇنىدالاردى جارىققا شعارۋدان كەلەدى. سوڭغى جىلدارى شېنجياڭداى قالىڭ مادەنيەت - كوركەمونەر قىزمەتكەرلەرى سارا تۇنىدى تانىمن بەرىك ورناتىپ، شېنجياڭ تارىخىن دۇرىس اڭعاتاتىن، جۇڭخۇا مادەنيەتى مايعىكە يە، وسى زامانىى وركەنيەتپەن توسىققان، بۇقارا قۇنانا قابىلدايتىن تاڭداۋلى مادەنيەت - كوركەمونەر تۇنىدىلارىن دەن قويا، سۇبىسپەنىشلىكپەن، كۇش سالا ۇسىندى.

7 - كەزەكتى ”تپانشان ادەببەت - كوركەمونەر سىلغىى“ كينو، تەلەخىكاي، اسەمونەر، مۇزىكا، ُبي، تەاتىر، ادەببەت سياقتى 17 تۇردەگى 88 سىيلىقتى تۇنىدىنى باعالاپ شىقتى؛ 13 - كەزەكتى جۇڭگو ُبي ”شامگۇل سىلغىى“ ۇلىتتىق، حالقتىق ُبي التىن سىيلغىنا يە بولعان تۇنىدى «كۇن شۇاعىنا شويعان ماكت» جاڭا داۋىردەگى شېنجياڭداى ُار ۇلت حالقىنىڭ جارسامبىدى دا باقتتى تۇرمىسنى كورسەتتى؛ بىلەگى ۇزىلگەن حوتاندىق ۇل بالانى قۇتقاراۋ - كومەكتەسۋ ناقتى وقىعاسىنان وزگەرتىپ قۇراستىرىلغان «قاراپايىم قاهرمان» اتتى كينو فىلىم جۇز مېلليونداغان سايتاتىسى اسەرلەندى... وسى تازىشەدى سارازا تۇنىدىلار جۇڭگو شېنجياڭنىڭ خىكاياسىن بايانداپ، بىىرگە نىنتىپاقاتسا كۇرەس جاساۋدىڭ، كورىكتى شېنجياڭدى كوركەپتۇدىڭ جىگەر - قايراتىن ۇيىستىردى.

ادەببەت - كوركەمونەر سارا تۇنىدىلارن

جاراتۋ شىنايى تۇرمىستىڭ نارلەندىرۇنىنەن قول ۇزە اليايدى. شېنجياڭداى ُار ۇلت ادەببەت - كوركەمونەر قىزمەتكەرلەرى نەگىزگى تاقىرىپتىق جاسامپازدىق كەلبەتى جانە ”بىىزدىڭ جۇڭگو ارمانىمىز“ — مادەنيەتتىى 10 مىڭ وتباسىنا جەتكىزۋ، انار ُدانى ادەببەت - كوركەمونەر شاعىن بولىمشە اترەتى نەگىزگى ساتعا ُتۇسۋ سىياقتى مادەنيەت جاعىنان حالققا تىپەمدىلك جاساۋ قىيىمدلارىن ورىستەتۋ ارقىلى نەگىزگى ساتى بۇقاراسىنىڭ شىنايى تۇرمىسىنان جاسامپازدىق جارقىن تۇيىندەرىن قاراستىرىپ، «بەس جۇلدىز شىعستان كوتەرىلدى»، «جەلەگىڭدى اش — شېنجياڭ جاقسى جەر»، «جاڭ جيان» سياقتى ادامداردىڭ جان دۇنيەسىنە تىكە جول الاتىن ُبرى توپ سارا تۇنىدىنى، شوقتىقتى شعارمانى تارتۋ ەتتى.

شېنجياڭ جازۇشىلار قوعامى ُبرىتالاي نەگىزگى تاقىرىپتىق جاسامپازدىقتى دەن قويا جوبلاپ، بۇكىل شېنجياڭداى جازۇشلاردى جەر - جەردەگى اۋىل - قالاشقۇتارعا، كاسپيورندارعا، قىستاقتارعا، الەۋمەتتىك اۋماقتارعا شىكەرلىي بويلاپ تپىتىك تۇلعالار مەن خىكايالاردى اشۇعا ۋيهداستىرىپ، «تپانشانعا تاغىم»، «بوعدادان كەلگەن حات»، «كورگەم ەكەن كوكيار»، «كوتكوعايدامى وتكەن كۇندەر»، سياقتى تۇنىدىلاردى ركەس - تىركەس ۇسىندى، مۇنىڭ شىندە جازۇشى جاڭ جى جازعان «بوكتەردە ُبىر ُتۇپ اعاش بولسا يىگى ەدى» دەگەن تۇنىدى بىلىتىر 9 - ايدا 8 - كەزەكتى ۇ شۇن ادەببەت سىيلغىنىڭ اڭگىمە سىيلغىن ەنىشلەدى.

حالقتى تۇنىدىنىڭ باىس كەيىپكەرىنە اينالدىرىپ، ُورنىمىزدىڭ يەديامىز بەن سۇبىسپەنىشلىگىمىزدى حالقىپەن ُبىر تۇلعالاندىرىپ، ُداۋىر مەن حالقتى جىرلاۋ شېنجياڭداىى ادەببەت - كورگەمونەر قىزمەتكەرلەرىنىڭ ورتاق تانىمىنا اينالدى.

دانەكەردە جاڭالىق اشىپ، بۇقارالىق قىيىمدلاردى كەڭ كۈلمەلە ورىسەتتى

”اق ورىك دەگۇدەن ُبرى وتباسىنا قانىشالىق كىرىس كىرەتىندىگىن كوپ ادام بىلە بەرمەيدى“، ”بىىل 2 - ايدا اۆتونوميالى رايوننىڭ پارتبا 20 - قۇرىلتايىنىڭ رۇحىن شىكەرلىيە ۇيرەنۋ، دايەكتىلەندىرۋ نەگىزگى ساتى شاعىن بەينەجازبا — ”بۇلىتتىق ۇگىت لەكسيا“ جارسىندا كۇشار قالاسىنىڭ كەلگەن ۇگىت لەكسياسى ُبىر شارۋا وتباسىنىڭ پارتباينىڭ ابزال ساياستىنا سۇبىنىپ، اق ورىك ەگۇ ارقىلى تاماشا تۇرمىسقا قول جەتكىزگەن جىاندى خىكاياسىن بايانداپ، پارتبامىزدىڭ باىستان - ايباق جالغاسپ كەلگەن حالقتىق نىتا - نىقالسىن ايگىلەدى.

بەلەت تاستاۋ بەتىنىڭ كورلىم مولشەرى 60 مېلليون ادامنان (رەتتەن) اسقان وسى جارىس رايونىمىزدىڭ شېنجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋدى شىكەرلىي اتقارپ، ُار ۇلت بۇقاراسى قۇمارتا كورىپ، قۇانسا تىغدايتىن فورمالاردى قولدانىپ ورىستەتكەن ۇگىت - تارىبە قىيىمدلارىنىڭ ُبرى بولدى.

بىلىتىردان بەرى رايونىمىز ”شى جىيىنىڭ جاڭا ُداۋىر جۇڭگوشا سوتسىيالىزم يەدياسىن بارىشا وتباسىنا جەتكىزۋ“ قىيىلمىن ُۇرتىسى تەرەڭدەپ، ۇگىت دانەكەرىندە ۇزدىكىسىز جاڭالىق اشتى. تاياۋدا پوسكام اۋدانى ُسايلى اۋىلىنىڭ جاڭا ُداۋىر وركەنيەت اۋدالىياتى ورىنىدا، ”جاڭا جورقتا ەكىسىندەي ىلگەرىلىەپ، مەملەكەتتى قۇدىرەتتەندىرۇدە، گۇلدەندىرۇدە مەنىڭ دە ۇلەسىم بار“ نەگىزگى تاقىرىبىنداى ”اۋىل - قىستاقنىڭ تاماشا ۇنى“ دابىرالى ورىستەتىلدى، تاى 14 قىستاققان كەلگەن بۇقارالىق ُبي اترەتى اۋىل دارەجەلى ”ُبي توبى جىنالىسنا“ بەلسەنە قاتىناستى، قىستاق تۇرىعىندارى وسى ارادا دارىنى مەن ونەرلەرىن ەمىن - ەركىن ايگىلەپ، تۇرمىستان ُلاززاتتاندى.

”جازعى دەمالىس مەزگىلى كەلگەن سوڭ، اۋىلىنا ورالعان كوپتەگەن وقۇشى دا قىستاق وتكىزگەن ُتۇرلى مادەنيەت قىيىمدلارىنا ات سالىستى“. ُسايلىى اۋىلدىق پارتكومنىڭ مۇشەسى، گكىشى رىليات ُۋالى بىلاي دەدى: قىيىمل ورىستەتۋ ارقىلى حالقتى شاتتىققا بولەپ، تارىبە بەرىپ، ُار ۇلت كادىرلارى مەن بۇقاراسىنىڭ پارتباينىڭ حالقتى بايتىۋ، حالققا تىپەمدىلك جاساۋ ساياساتىن شىن جۇرەكتەن قولداۋى كۇشەيتىلدى، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋى سىندى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسىرۋ، اناغۇرلىم تاماشا تۇرمىس كەشىرۋ ۇمەتى تاسقىنداتىلدى.

(جالعاسى 4 - بەتتە)

(بىاسى 1 - بەتتە)

جۇڭگو يىنجەنەريا اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىيگى، ۇايرىوۋ تاجىرىبىخاناسىنىڭ مەڭگەرۋشىسى تىاڭ گۇاڭفۇ، جۇڭگو يىنجەنەريا اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىكەرى جوۋ گاڭ، وشۇر ُسلام، سۇن ۇلدى، دىڭ مىڭجياڭ، سۇن خۇاىچۇان، جۇڭگو عىلم اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىكەرى جاۋ يۇيىن، شياۋ ۇنجياۋ قاتارلى اكادەمىكەىر، ماماندار جىنالىسقا قاتناستى.

جىنالىستا ماڭدايشالىق اشۇ سالتى وتكىزىلدى، ما شىغىرۇي مەن ۋاڭ جىڭاك اسقۇ ارال جوعارى، جاڭا تەخنىكالىق كاسپ سالاسىن اشۇ رايوننىڭ ماڭدايشالىعىن اشتى، لى يىي مەن تاڭ گۇاڭفۇ ۇايرىوۋ تاجىرىبىخاناسى شېنجياڭ بازاسىنىڭ ماڭدايشالىغىن اشتى.

جىنالىستا 2022 - جىلغى اۆتونوميالى رايوندىق عىلم - تەخنىكا سىيلغىنىڭ عىلم - تەخنىكالىق جەتسىمى - تىك جانە كورنەكتى ۇلەىس سىيلغىنىڭ يەڭەرلەرىن سىلاۋ جويندەگى قارار ۇقدلدى ُارى سىيلىق يەڭەر. لەرىنىڭ ۋاكىلدەرىنە سىيلىق تاپسىرىلدى. يۋي ۇميڭ، ۋاڭ جىڭ، ماينۇر نياز، لى فىڭسىن، يىن بو اۆتونوميا- لى رايوندىق عىلم - تەخنىكا سىيلغىنىڭ كورنەكتى ۇلەىس سىيلغىنا يە بولدى. ”جەر شارنىڭ جىلىنۇى جاعايدىنداى ورتا ازىدادامى قۇاڭ ۇڭىرلەردىڭ سۇ - ەكولوگىيالىق جۇبە وزگەرىسى جانە جاۋاپ قايتارۋ مە- جانىزمى“ قاتارلى 3 جەتتىستك اۆتونوميالى رايوندىق جاراتىلىستىق عىلم سىيلغىنىڭ 1 - دارەجەلى سىيلغىن يەلەدى، ”ماي مەن سۇدى ايسرۋ ماتەريالى مەن تەخنىكاسىن شوغىرلى اسەرلەستىرۋ“ جەتتىستكى اۆنو- نومىيالى رايوندىق تەخنىكالىق تاپقىرىلق سىيلغىنىڭ 1 - دارەجەلى سىيلغىن يەلەدى، ”قوي تۇقىمىن مولەكۇلا- لىق جەتىلدىرۋ تەخنىكاسى جانە تۇقىمدىق زات ج- سامپازدىعى“ قاتارلى 32 جەتتىستك اۆتونوميالى رايون- دىق عىلم - تەخنىكا العاباسارىعى سىيلغىنىڭ 1 - دارە- جەلى سىيلغىن يەلەدى.

ما شىغىرۇي بىلاي دەپ اتىاپ كورسەتتى: شى جىيىنىڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتىى عىلم - تەخنىكادا جاڭالىق اشۇدى مەملەكەت- نىڭ داۋم جالىي جاعايدىنىڭ وزەكتى ورىنىنا قويۇعا تا- باندى بولىپ، باىس شۇجى شى جىيىنىڭ ُبرى قىقدىرۋ ماڭغزى بايمەداۋ جاريلاپ، ەلىمىز عىلم - تەخنىكا ستەرىنىڭ تارىخىي جەتىستىككە قول جەتكىزىۋنە، تارىخي وزگەرىس تۇلىۇنا جەتەكىشلىك ەتتى. ُبىىز باىس شۇجىدىڭ ماڭغزى بايمەداۋلارن جەتە ۇيرەنۋ، جەتە ُتۇسىۋ، شىنايى تپاناقاندىرۋ جاعىندا شىنايى كۇش سالىپ، ناقتى كۇش سالىپ، جاۋاپكەرىشلىك سەزمىدى، بورىشلىق سەزمىدى، كوكەي تەستىلىك سەزمىدى ۇزدىكىسىز كۇشەيتىپ، شېنجياڭنىڭ عىلم - تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇ سىتەرىنىڭ جاڭا جاعايدىن قۇل شىنا اشۇبىىمىز كەرەك. بىلىتىردان بەرى تۇتاس رايون- نىڭ جاڭالىق اشۇ ارقىلى دامۇعا دەم بەرۋ ستىراتەگىيا- سىن شىكەرلىي اتقارپ، كوپ ُتۇرلى ُتۇيىندى قىز- مەتتىڭ ُساتتى باىتالىپ، ماڭغزىدى ىلگەرەلەۋشلىككە قول جەتكىزۋى شېنجياڭنىڭ عىلم - تەخنىكاىدا جاڭا- لىق اشۇنىىڭ تىڭ ىلگەرەلەۋشلىككە قول جەتكىزۋگە، تەبىئەدىي باىسپى ورۇۋدى جۇزەگە اسقىرعا قابىلەتلى ەكەندىگىن، وسىنداى ۇلى ۇقات، اىراق ارمان، با- تىلدىق، جۇرەكتىلىك بولۇ كەرەك ەكەندىگىن تولىق دالەلدەدى. قازىر شېنجياڭ داۋم تاسىلىنە بۇرىلىس جاساۋدىڭ، ەكونوميكالىق قۇرىلمىدى رەتتەۋدىڭ، ارتو قوزعاۋشى كۇشنى جاڭالاۋدىڭ شەشۋشى كەزە- ڭىندە تۇر، عىلم - تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇ ارقىلى دەم بەرۋدىڭ جەتەكىسىلىگىن ُارنادامى كەزدەگىدەن دە انا- مۇرلىم قاچەت ەتەدى. ماسەلەنى باعدار تۇتۇگە تاباندى بولپ، قايشىلقۇتارعا، لىلىقلىقۇتارعا تۇرا قاراپ، قايرات - جىگەردى، سەنەمدى تاسقىنداىپ، شېنجياڭنىڭ عىلم - تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇ قىزمەتىندە ورنن تەۋىپ وتىرعان تەرەڭ ساتلى قايشىلقۇتار مە ماسەلەلەردى ويداعىداي شىجياڭ سەلبى بىل بۇپ، جاسامپاز شېنجياڭ قۇرىلىسنىن جاپايى جەدەلەتۋىمىز كەرەك.

ما شىغىرۇي بىلاي دەپ باىسا دارىبتەدى: شېنجياڭنىڭ داۋم ستىراتەگىيالىق ورنىن كوزدەي وتى- رىپ، تاپتىرماس ورايدى مىقتى يىگەرىپ، نازاردى ُتۇيىندى سالالارعا شوغرلاندىرىپ، جاڭالىق اشۇ ار- قىلى دامۇعا دەم بەرۋ ستىراتەگياسىن شىكەرلىي اتقا- رىپ، عىلم - تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇدىڭ نەگىزدىك، ستىراتەگىيالىق تىرەكتىك رولىن اناغۇرلىم ويداعىداي ساۋلەلەندىرۋ كەرەك. ورتا ازىباعا باغىتالغان جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋنىنىڭ ۇڭىرلىك عىلم - تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇ ورتالىغىن كۇش سالا قالىپتاس- تىرىپ، ەكى رايون“ قۇرىلىسنىن جەتەكتشى ەتەپ، ”توتورت جاق سەلبەستىگىن“ تەرەڭدەپ، كەلەلى عىلم - تەخنىكالىق ۇلگى كورسەتۋ يىنجەنەريالارىن ات- قارىپ، توغىرەكتەگى ەلدەرىمەن عىلم - تەخنىكالىق سەلبەستىكتى كۇشەيتىپ، جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونىنىڭ ۇڭىرلىك جاڭالىق اشۇ جۇبەسىنىڭ قابىلەت دەڭگەيىن جوعارىلاتۇ كەرەك. ستىراتەگىيالىق عىلم - تەخنىكا كۇشى قۇرىلىسنى كۇ- شەيتىپ، زرەكشە، باىسەيدىققا يە سالالاردى ارقىاۋ ەتىپ، مەملەكەت دارەجەلى عىلم - تەخنىكالىق جاڭا- لىق اشۇ تۇعىرلارىن جەتلىدىرۋ قۇرىلىسندا تىڭ ناتپە- جەگە قول جەتكىزۇدى ىلگەرەلەپتەپ، جوعارى مەك- تەپتەر مەن عىلمى زەرتتەۋ مەكەمە - ورىندارىنىڭ ج- ىللىق اشۇ قابىلەتلى جوعارىلاتىپ، تەخنىكالىق عىلم- دار مەكتەپتىرىنىڭ قۇرىلىسىنداى وقىلىقۇتاردى تولق- تاپ، كۇشنى شوغرلاندىرا وتىرىپ كەلەلى عىلم - تەخنىكالىق ماسەلەلەردى شەشۋ كەرەك. عىلم -

تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇ ارقىلى ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۇىنا دەم بەرىپ، نازاردى ”8 ُبرى كاسپ سالامى شوغىرى“ قۇرىلىسنا شوغرلاندىرىپ، جاڭا- لىق اشۇ تىزبەگىنىڭ كاسپ سالامى تىزبەگىمەن تە- رەڭدەي توسىۋىن ىلگەرەلەتپ، شەشۋشى تەخنىكا- لاردان قامال اۋدى جەدەلدەتىپ، تەخنىكا كوشىرۇگە قىزمەت وتەۋ جۇبەسىن ساپاللاندىرىپ، عىلم - تەخنىكا جەتتىستكتەرىن كادەگە جاراتو جانە كاسپ سالالاندىرۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتو كەرەك. كاسپو- رىنداردىڭ جاڭالىق اشۇ ومىرشەڭدىك كۇشنى، دامۇ قوزعاۋشى كۇشنى تاسقىنداىپ، كاسپيورندارعا ُتىپەمدى ُتۇرلى جاڭالىق اشۇ ساياساتتارىنىڭ تپاناق- تانۇۋىن ىلگەرەلەتپ، ُتۇرلى جاڭالىق اشۇ فاكىورلارد- نىڭ كاسپيورندارعا شوغر لانۇۋىن جەپەپ، كاسپيورن- داردى زەرتتەۋ - اشۇعا ۇسىنلىمدى ارتتىرۇعا جەتەك.

تەپ، جوعارى، جاڭا تەخنىكالىق كاسپيورنداردى ەسەلەپ مولايىتو ارەكتەن شىكەرلىي اتقارپ، عىلم - تەخنىكالىق كاسپيورندىار شوغىرىن جەتتىلدىرۋ، زورىايىتو كەرەك. عىلم - تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇدىڭ قوعامدىق باسقارۇعا قۋات ۇستەۋىن ىلگەرەلەتپ، سىقرىلى ۇكەمت قۇرىلىسنىن جەدەلدەتپ، اڭلكەستىك- كە قارىسى تۇرىپ، ورنىقتىلىقتى قورعاۋ، ُوندىرىس حاۋپسىزدىگى، اپاتقان ساقىتانو، اپات زىيانىن ازايىتو، نەگىزگى ساتىنى باسقارۇ سياقتى ُتۇيىندى سالالاردى، كەلەلى سۇرانىستى ارقاۋ ەتىپ، تەخنىكا- لىق زەرتتەپ اشۇدى، قولداۋدى ورىستەتىپ، قوعام- دىق باسقارۇ ونىمەدلىگىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتو كەرەك. شىن مانىندە تاماشا ورتا قالىپتاستىرىپ، ەكە بىككە قۇرەمت تۇتۇگە، بىلىمگە قۇرەمت تۇتۇگە، دارىندى- لارعا قۇرەمت تۇتۇگە، جاسامپازدىققا قۇرەمت تۇتۇگە تا- باندى بولپ، اۆتونوميالى رايوننىڭ دارىندىلاردى دامىتو قورىنان ويداعىداي پايدالانىپ، شۇغىل قاچەتتى، تاپشى، جوعارى دەڭگەيلى دارىندىلاردان ُبرى توبىن جەتىلدىرىپ جانە نەگىزىپ، يىگىلكى سياقتى ُار جاققان قامتاماسىز ەتۇدى كۇشەيتىپ، ُتۇرلى عىلم - تەخنىكا دا- رىندىلارن شېنجياڭغا ۇلەىس قوسپى، ەڭبەك سىغىرۇگە شوغرلاندىرۋ كەرەك. ُار دارەجەلى پارتكومدار، ۇك- مەتتەر عىلم - تەخنىكاىدا جاڭالىق اشۇدى اناغۇرلىم ما- ڭغزى ورىنعا قويىپ، اۆتونوميالى رايوننىڭ ُار جىلغى 2 مېلليارد ۇاندىق قازىنا، عىلم - تەخنىكا قاراجاتىنان ويد- داعىداي پايدالانىپ، تۇتاس قوعامدى عىلمى زەرتتەۋگە ۇسىنلىم تەبىسنى ارتتىرۇعا جەتەكتەپ، عىلم